NOVÉ TRENDY V ÚČTOVNÍCTVE NA SLOVENSKU: DIGITALIZÁCIA, DPH A UDRŽATEĽNOSŤ

ZUZANA KUDLOVÁ - MARIÁN BRONTVAJ

Abstrakt

Príspevok analyzuje kľúčové legislatívne a technologické zmeny v účtovníctve Slovenskej republiky účinné od roku 2025. Pozornosť sa sústreďuje na zvýšenie základnej sadzby dane z pridanej hodnoty, digitalizáciu účtovníctva a postupné zavádzanie ESG reportingu. Na príklade modelového stredného podniku z potravinárskeho odvetvia pôsobiaceho na východnom Slovensku sa ilustruje, že tieto zmeny predstavujú kombináciu rizík a príležitostí. Príspevok využíva verejne dostupné finančné údaje a modelované procesné ukazovatele a poukazuje na to, že účtovníctvo sa postupne mení z evidenčného systému na strategický nástroj podnikovej praxe.

Kľúčové slová:

Účtovníctvo, legislatívne zmeny, digitalizácia, DPH, ESG, malé a stredné podniky.

Úvod

Účtovníctvo zohráva v podnikovej praxi významnú úlohu, keďže poskytuje nielen verný obraz o hospodárskej situácii podniku, ale aj informácie nevyhnutné pre manažérske rozhodovanie. Rok 2025 priniesol na Slovensku viacero zásadných zmien, ktoré majú potenciál ovplyvniť účtovníctvo v nadchádzajúcom období. Zvýšenie základnej sadzby DPH z 20 % na 21 % predstavuje okamžitý zásah do nákladov a cash-flow najmä v odvetviach s nízkymi maržami. Paralelne bola prijatá novela zákona o účtovníctve, ktorá umožňuje vedenie účtovníctva výhradne v elektronickej podobe, čím sa digitalizácia stáva nielen trendom, ale aj legislatívnou požiadavkou. Tretím dôležitým prvkom je implementácia smernice CSRD, ktorá postupne zavádza povinnosť reportovania informácií o udržateľnosti.

Tieto zmeny vytvárajú nový rámec pre každodennú prax účtovníkov. Najmä malé a stredné podniky vo východoslovenskom regióne môžu vnímať zvýšené daňové

zaťaženie a potrebu modernizácie ako záťaž. Zároveň však ide o príležitosť na profesionalizáciu procesov a zvýšenie konkurencieschopnosti.

Teoretické východiská

Účtovníctvo ako súčasť podnikovej informačnej sústavy zohráva významnú úlohu pri poskytovaní relevantných, spoľahlivých a včasných informácií pre interných aj externých používateľov. Teoretické východiská pre skúmanie aktuálnych trendov v účtovníctve vychádzajú z troch základných oblastí: legislatívne zmeny v daňovej a účtovnej oblasti, digitalizácia účtovných procesov a rastúci význam nefinančného reportingu.

Prvú oblasť predstavujú legislatívne zmeny, ktoré formujú rámec účtovníctva a určujú požiadavky na evidenciu, vykazovanie a kontrolu ekonomických operácií. Zmena základnej sadzby DPH ovplyvňuje finančné toky podnikov, pričom literatúra poukazuje na to, že malé a stredné podniky sú voči daňovým úpravám najcitlivejšie z dôvodu nízkej miery rezerv a obmedzených možností prenášať zvýšené náklady na zákazníkov. (Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve)

Druhou oblasťou sú digitalizačné procesy, ktoré predstavujú dlhodobý trend v európskom aj globálnom priestore. Digitalizácia účtovníctva zahŕňa elektronické spracovanie dokladov, automatizáciu účtovných úloh, využívanie cloudových riešení či implementáciu softvérov na riadenie finančných procesov (ERP, OCR). Teoretické modely v odbornej literatúre zdôrazňujú, že digitalizácia vedie k znižovaniu chýb, skracovaniu času spracovania a zvyšovaniu efektívnosti procesov, pričom zároveň kladie vyššie nároky na kybernetickú bezpečnosť a technologické kompetencie zamestnancov. (Pargmann, Riebenbauer, Flick-Holtsch, 2023)

Treťou oblasťou je ESG reporting a udržateľnosť, ktoré nadväzujú na požiadavky smernice CSRD. Teoretické východiská ESG zdôrazňujú prepojenie finančných a nefinančných informácií v jednom komplexnom systéme reportovania. Pre účtovníctvo to znamená posun od tradičného evidenčného pohľadu k širšiemu konceptu riadenia rizík, transparentnosti a dlhodobej hodnoty. (Brooks, Oikonomou, 2017)

Tieto tri oblasti spolu vytvárajú teoretický rámec, ktorý objasňuje, prečo sú zmeny účinné v roku 2025 pre podniky zásadné a prečo je potrebné venovať pozornosť nielen legislatívnemu plneniu povinností, ale aj strategickému využitiu moderných účtovných postupov.

Ciele a metodika výskumu

Cieľom príspevku je analyzovať dopady legislatívnych a technologických zmien účinných od roku 2025 na vybraný modelový podnik pôsobiaci v potravinárskom priemysle. Príspevok sleduje dva hlavné ciele:

1. Zhodnotiť, ako zvýšenie základnej sadzby DPH ovplyvňuje mesačnú daňovú povinnosť a finančné zaťaženie modelového podniku.
2. Posúdiť prínosy digitalizácie účtovníctva na efektívnosť a kvalitu účtovných procesov.

Metodika kombinovala analyticko-syntetický prístup, modelovanie procesných ukazovateľov a komparáciu údajov pred a po digitalizácii.

Modelový podnik bol vybraný ako typický predstaviteľ stredného podniku vo východoslovenskom regióne. Pri hodnotení účtovných a ekonomických ukazovateľov boli využité:

- verejne dostupné finančné údaje (napr. tržby, zisk, zadlženosť),
- modelové interné ukazovatele (čas spracovania dokladov, chybovosť, náklady na materiál),
- odborné odhady v súlade s charakterom odvetvia.

Procesné ukazovatele nepredstavujú reálne interné údaje, ale modelový scenár založený na typickom fungovaní stredného podniku, čo je bežný postup v aplikovanom výskume, ak reálne dáta nie sú verejne dostupné. Údaje boli následne normalizované s cieľom vytvoriť radarový graf, ktorý umožňuje porovnať veličiny rôzneho charakteru.

Metodický prístup teda umožňuje identifikovať relatívne zmeny, ktoré môžu podniky očakávať po implementácii digitalizácie a po legislatívnych úpravách v oblasti dane z pridanej hodnoty.

Charakteristika modelového podniku

Modelový podnik pôsobí v potravinárskom priemysle a zamestnáva približne 25 až 49 pracovníkov. V roku 2024 dosiahol tržby vo výške 3,39 mil. €, čo predstavovalo približne 7 % pokles oproti roku 2023. Čistý zisk klesol na úroveň 27 tis. € a celková zadlženosť prekročila 75 %. Tieto ukazovatele naznačujú, že podnik funguje v konkurenčne náročnom sektore s nízkymi maržami, čo znižuje jeho odolnosť voči legislatívnym a ekonomickým zmenám.

Modelová analýza dopadov

Na ilustráciu dopadov digitalizácie boli zostavené modelové ukazovatele, ktoré porovnávajú situáciu pred zavedením elektronického účtovníctva (2024) a po jeho implementácii (2025).

Tab. 1 Porovnanie vybraných ukazovateľov účtovníctva v rokoch 2024 a 2025

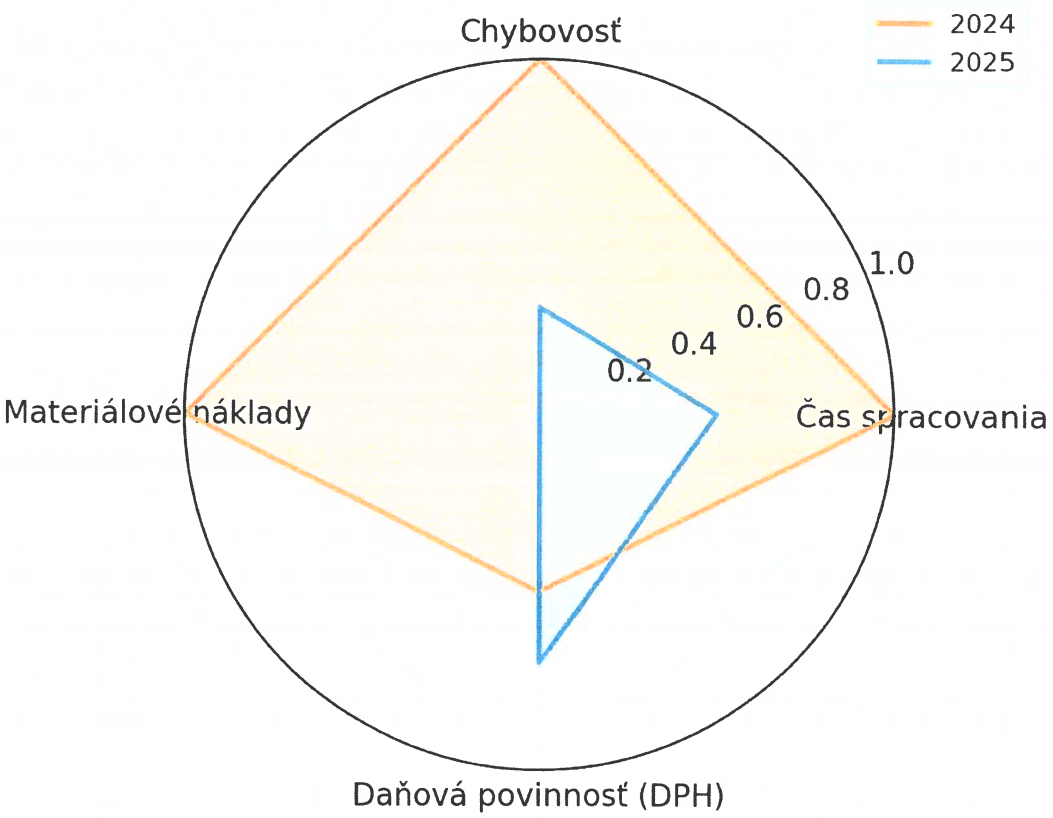
Ukazovateľ	2024 (pred digitalizáciou)	2025 (po digitalizácii)
Priemerný čas spracovania faktúry	16 minút	6 minút
Počet chybne zaúčtovaných dokladov	22	6
Náklady na papier/tlač mesačne	300 €	50 €
Mesačná daňová povinnosť	cca 52 200 €	cca 54 600 €

Zdroj: vlastné spracovanie

Údaje vychádzajú z modelovej internej analýzy a slúžia na ilustráciu dopadov legislatívnych zmien a digitalizácie. Nejde o oficiálne účtovné výkazy podniku, ale o orientačné hodnoty, ktoré umožňujú porovnať situáciu pred a po zavedení digitalizácie. Tento prístup je bežný pri odborných analýzach, keďže detailné procesné ukazovatele (napr. čas spracovania alebo chybovosť) nie sú súčasťou verejne dostupných výkazov.

Z tabuľky 1 je zrejmé, že digitalizácia prináša úspory v čase, znižuje chybovosť a odstraňuje materiálové náklady. Na druhej strane legislatívne zvýšenie DPH vedie k nárastu mesačnej daňovej povinnosti o približne 4,6 %, čo v ročnom vyjadrení predstavuje viac ako 28 000 €.

Radarový graf (Obrázok 1) ilustruje porovnanie týchto ukazovateľov po ich normalizácii, aby bolo možné zobraziť rôzne veličiny na spoločnej mierke.

Obr. 1 Radarový graf porovnania vybraných ukazovateľov účtovníctva (2024 vs. 2025)

Zdroj: vlastné spracovanie

Hodnoty boli pre účely grafu normalizované na škálu 0–1, aby bolo možné porovnať veličiny rôzneho charakteru (čas v minútach, počet dokladov, náklady v eurách a daňová povinnosť). Normalizácia znamená, že sa zvolil rozsah medzi najnižšou a najvyššou hodnotou ukazovateľa (2024 vs. 2025) a výsledok bol vyjadrený ako relatívna zmena. V grafe preto nevidíme absolútne čísla, ale relatívne zlepšenie alebo zhoršenie. Tento prístup umožňuje zobraziť na jednom obrázku viacero ukazovateľov, ktoré by inak nebolo možné porovnať.

Z grafu vyplýva, že digitalizácia prináša významné zlepšenie pri ukazovateľoch ako čas spracovania dokladov, chybovosť či náklady na papier, zatiaľ čo legislatívna zmena (zvýšenie DPH) sa prejavila rastom daňovej povinnosti. Celkovo teda zmeny v účtovníctve pôsobia protichodne – digitalizácia prináša úspory, ale zvýšenie DPH znamená vyššie odvody do štátneho rozpočtu.

Diskusia

Legislatívne zmeny účinné od roku 2025 pôsobia na malé a stredné podniky dvojako. Zvýšenie DPH znamená okamžitý negatívny finančný dopad, zatiaľ čo digitalizácia prináša dlhodobé prínosy vo forme efektívnejších procesov a úspor. Krátkodobo sa podniky môžu stretávať s problémami spojenými s vyššími daňami a investíciami do technológií, no z dlhodobého hľadiska sa digitalizácia javí ako stabilizujúci prvok, ktorý znižuje riziko chýb a posilňuje konkurencieschopnosť.

Pre podniky na východnom Slovensku môže byť adaptácia náročnejšia vzhľadom na obmedzené zdroje, no práve modernizácia účtovníctva ich môže priblížiť k štandardom väčších subjektov a umožniť lepšie zapojenie do dodávateľských reťazcov. V kontexte európskych trendov je možné očakávať, že podniky, ktoré prijmú tieto zmeny ako príležitosť, získajú výhodu nielen na regionálnej, ale aj na národnej úrovni.

Záver

Nové trendy v účtovníctve účinné od roku 2025 predstavujú zásadnú zmenu pre slovenské podniky. Zvýšenie DPH, digitalizácia a tlak na udržateľnosť menia spôsob, akým podniky pristupujú k evidencii a spracovaniu účtovníctva. Na príklade modelového podniku z východného Slovenska možno pozorovať, že legislatívne zmeny sú zároveň výzvou i príležitosťou. Ak sa využijú na modernizáciu procesov, môžu prispieť k dlhodobej stabilite a konkurencieschopnosti.

Literatúra

1. Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.
2. Zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov.
3. Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2464 (CSRD).
4. FinStat, 2025. Verejne dostupné údaje o podnikoch. [online] www.finstat.sk
5. KRIŠTOFÍK, P. – BARAN, D. *Účtovníctvo podnikateľských subjektov*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2023.
6. KRÁLIKOVÁ, M. *Daňová politika a jej vplyv na účtovníctvo*. Košice: UPJŠ, 2024.
7. PARGMANN, J., RIEBENBAUER, E., FLICK-HOLTSCH, D. *et al.* Digitalisation in accounting: a systematic literature review of activities and implications for competences. *Empirical Res Voc Ed Train* 15, 1 (2023).

https://doi.org/10.1186/s40461-023-00141-1

8. BROOKS, CH., OIKONOMOU, I. *The Effects of Environmental, Social and Governance Disclosures and Performance on Firm Value: A Review of the Literature in Accounting and Finance.* 2017. British Accounting Review, Forthcoming, Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=3065345

Poďakovanie

2025 - 2027. Projekt MSVVaM s názvom Vývoj a implementácia prístupu k zvyšovaniu finančnej gramotnosti v kontexte hybridných hrozieb a digitálnych dezinformácií

Adresa autorov:

doc. Ing. Zuzana Kudlová, PhD.
Ekonomická univerzita v Bratislave
Podnikovohospodárska fakulta so sídlom v Košiciach
Katedra finančného riadenia podniku
Tajovského 13, 041 30 Košice
e-mail: zuzana.kudlova@euba.sk

Mgr. Marián Brontvaj
Ekonomická univerzita v Bratislave
Podnikovohospodárska fakulta so sídlom v Košiciach
Katedra kvantitatívych metód
Tajovského 13, 041 30 Košice
e-mail: marian.brontvaj@euba.sk